

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ:

Καλησπέρα σας. Να ευχαριστήσω θερμότατα το Κέντρο Ερευνών Προοδευτικής Πολιτικής και τον Πρόεδρο τον Γιάννο τον Παπαντωνίου για την πολύτιμη πρόσκληση να είμαι σε μια εξαιρετική ημερίδα και το εννοώ.

Και αν μη τι άλλο οι δύο τελευταίες και όλες οι υπόλοιπες αλλά ειδικά οι δύο τελευταίες ομιλίες οι οποίες εστίασαν στην αποδόμηση μύθων που εν πάση περιπτώσει και το πνεύμα και η στρατηγική με βρίσκει σύμφωνο, με προκαλούν να πράξω κάτι ανάλογο.

Θα μου επιτρέψετε να ξεκινήσω με ένα γάμο, να τελειώσω με ένα φόνο και ενδιάμεσως τα 10 μου λεπτά να τα περιορίσω σε 3 μύθους και μια υπόθεση εργασίας.

Ο γάμος. Κάπου στις αρχές της δεκαετίας του '90 στο Λονδίνο προσφεύγει μια νεαρή ινδικής καταγωγής προκειμένου να λύσει το γάμο της προβάλλοντας το επιχείρημα μάλλον όχι οικείο τότε, ότι αποτελεί προϊόν καταναγκασμού. Λόγω του γεγονός ότι εξαιτίας του εικαστικού κλπ. ήταν προϊόν καταναγκασμού.

Σε πρωτοβάθμιο επίπεδο αποφαινεται ότι δεν μπορεί γιατί έχει να κάνει με τα πολιτισμικά ειωθότα κλπ., σε δευτεροβάθμιο λύνει το γάμο θεωρώντας ότι το γεγονός ότι πρόκειται για προϊόν καταναγκασμού επικυριαρχεί πολύ πιο κοντά έτσι και αλλιώς στις σημάνσεις της ελευθερίας με δυτικούς όρους.

Είναι λίγο μετά, ένα χρόνο μετά για την ακρίβεια που ο Γουίλκιμ Λίκα, διαπρεπής πολιτικός φιλόσοφος θα διατυπώσει την ηθικά φιλελεύθερη θεωρία για τα δικαιώματα των μειονοτήτων και θα εγκαθιδρύσει το ρεύμα του ηθικού φιλελευθερισμού.

Στην πραγματικότητα ο τρίτος μύθος που θα αναφερθώ αφορά σε αυτό το γεγονός. Επιτρέψτε μου να πάω πολύ γρήγορα σε δυο άλλους όμως που συνδέονται μαζί του.

Πρώτος μύθος, ο μπερλουσκόνια διατυπωμένος με πολύ συγκεκριμένο τρόπο αλλά περιρρέει ωστόσο, ότι κοιτάξτε να δείτε γενικά η Αριστερά και η Κεντροαριστερά προωθεί την ατζέντα της πολυπολιτισμικότητας επειδή οι μετανάστες ψηφίζουν Αριστερά.

Είναι γεγονός ότι οι μετανάστες ψηφίζουν Αριστερά. 38% τα αριστερά κόμματα στο γενικό πληθυσμό της Νορβηγίας, 79% στους μη δυτικούς μετανάστες. 80% και πλέον των μουσουλμάνων της Σουηδίας

αριστερά, 36% των Τούρκων, 69% των Μαροκινών, 43% Σουριναμέζων και 35% από τις Ολλανδικές Αντίλλες ψηφίζουν εργατικούς στην Ολλανδία όταν 21,2% είναι στο γενικό πληθυσμό το ποσοστό κλπ.

Είναι όμως αυτή η αιτία που τα αριστερά κόμματα και τα κεντροαριστερά κόμματα προωθούν την ατζέντα όσο την προωθούν της πολυπολιτισμικότητας;

Αντιθέτως θα μπορούσε κανείς γιατί δεν προκύπτει μια τέτοια συσχέτιση με κανενός τύπου πολιτική ανάλυση και προσπαθώ να είμαι όσο το δυνατόν λιγότερο *biased* γίνεται, αλλά δεν προκύπτει. Προκύπτει όμως κάτι άλλο, ότι ο ευκολότερος τρόπος να ιδρύσεις αυτή τη στιγμή βιώσιμο κομματικό σχηματισμό στην Ευρώπη ο οποίος να έχει μια κοινοβουλευτική παρουσία γρήγορα είναι να κινηθείς λίγο πέρα από τα δεξιά, να υιοθετήσεις μια σκληρή αντιμεταναστευτική ορολογία και να μείνεις εκεί. Σε βάζει στη Βουλή, οπουδήποτε στην Ευρώπη αυτή τη στιγμή και αυτό είναι πρόβλημα.

Και γιατί είναι πρόβλημα. Πάμε στο δεύτερο. Γκρόσο-μόντο όταν μιλάμε για μετανάστευση, νομίζω ότι αναφερόμαστε σε δύο πράγματα, σε χιλιάδες αλλά σε δύο. Στον έλεγχο των ροών ή στη διαχείριση των ροών, αυτό είναι το ένα. Ποιος μπαίνει, ποιος βγαίνει και πως. Και το δεύτερο τι κάνεις με τους ανθρώπους που είναι ήδη μέσα.

Συνδέονται; Προφανώς συνδέονται. Αλλά το δεύτερο αν μου επιτρέπετε και νομίζω αν παρακολούθησα καλά και την κυρία Λυμπεράκη και τον κ. Πανούση σε αυτή την κατεύθυνση κινήθηκαν και παρακαλώ να με διορθώσουν αν κάνω λάθος, το δεύτερο είναι εξαιρετικά σημαντικό. Και είναι εξαιρετικά σημαντικό σε χώρες όπως είναι η Ελλάδα.

Ποιος είναι ο δεύτερος μύθος; Μα η ανεκτικότητα στην Ευρώπη είναι αξιακά εδραιωμένη και ως τέτοια δεν απειλείται απλά εν πάση περιπτώσει με όρους *real politic* κάτι πρέπει να κάνουμε. Το κομμάτι της *real politic* και πως αποδομείται με οικονομικούς όρους το έκανε εξαιρετικά η κυρία Λυμπεράκη και το κάνει με εμπειρικά εδραιωμένες μελέτες της, δεν θα το επιχειρήσω.

Θα μείνω λίγο στο περί αξιακού. Προφανώς η ανεκτικότητα δεν είναι αξιακά εδραιωμένη. Η ανεκτικότητα το λέει πολύ καιρό πριν ο

Σουμπέτερ και το λέει με άλλους όρους ο Ντείβιντ Γκίλμπορν πολύ πρόσφατα, δηλαδή τούτη εδώ τη δεκαετία.

Η ανεκτικότητα καθόλου αξιακά εδραιωμένη δεν είναι. Δεν είναι ότι είμαστε οι καλύτεροι άνθρωποι του κόσμου και ξαφνικά επειδή εμείς βρήκαμε τα πάντα βρήκαμε και αυτό.

Στη συνθήκη του Άουξμπουργκ που πρωτοεμφανίζεται η θρησκευτική ανεκτικότητα είναι γιατί σφαζόμασταν μεταξύ μας 100 χρόνια στους θρησκευτικούς πολέμους, ξεμείνανε από εργατική δύναμη και δεν υπήρχε κόσμος να δουλέψει τα χωράφια και εν πάση περιπτώσει έπρεπε να εφευρεθεί κάτι και έγινε η συνθήκη του Άουξμπουργκ. Περί αυτού πρόκειται.

Και αναφέρομαι με όρους σφαγής γιατί έτσι και αλλιώς δεν είμαστε πολλά βήματα μακριά από το να φάμε τις σάρκες μας στην Ευρώπη και το ξέρουμε πολύ καλά.

Αρα αυτός ο μύθος τον οποίο αποδομεί ακόμα καλύτερα ο Ντείβιντ Γκίλμπορν μιλώντας για το θεσμικό ρατσισμό, λέει ότι όπου υποχωρεί ο κλασικός ρατσισμός εμφανίζεται ο θεσμικός και κάνει μια χαρά την ίδια δουλειά.

Το Σάββατο μου σπάσανε για δεύτερη φορά το αυτοκίνητο μέσα σε δύο μήνες, πήγα στην ασφάλεια, έκανα την καταγγελία, ήταν και το ίδιο χτύπημα αλλά ήταν άλλου τύπου η κλοπή. Καλά, εντάξει, είναι συμμορίες πιθανόν Αλβανών ή Πακιστανών. Γιατί παιδιά ακριβώς Αλβανών ή Πακιστανών; Μου είχαν πάρει και ρούχα. Γιατί αυτοί παίρνουν ρούχα, αποκλείεται να είναι τζάνκι ή κάτι άλλο; Όχι, αυτοί παίρνουν ρούχα.

Δεν θα τους πιάσουν για να το αποδείξουν ποτέ αλλά εν πάση περιπτώσει ήταν σαφής η απάντηση κατευθείαν. Αλήθεια, ψέματα, έχω δίπλα μου τον διαπρεπή εγκληματολόγο θα μου πει αν όντως τελικά έχει εμπειρική εδραίωση ή οποιαδήποτε εδραίωση ένα τέτοιο επιχείρημα. Νομίζω ότι κοροϊδευόμαστε όμως αν πιστέψουμε ότι με τέτοια πράγματα δημιουργούμε την αποδόμηση του οποιουδήποτε ρατσισμού.

Τρίτος μύθος. Η απόλυτη επικυριαρχία του ηθικού φιλελευθερισμού στον οποίο αναφέρθηκα στην αρχή. Δηλαδή, η επικυριαρχία μιας ρεαλιστικής προσέγγισης που ωστόσο αναγνωρίζει

σοβαρότατα δικαιώματα έναντι μιας άλλης προσέγγισης η οποία είναι αξιακά σχετικιστική.

Ο ηθικός φιλελευθερισμός ήρθε ως μια αναγκαιότητα, είναι γεγονός. Και είναι γεγονός γιατί; Γιατί είχε κινηθεί το επικυρίαρχο πολιτικό με όρους πολιτικής θεωρίας και κοινωνικής θεωρίας παράδειγμα, δηλαδή το Τεϊλοριανό, το Κοινοτιστικό, το Αριστοτελικό, είχε κινηθεί συχνά και σε αφέλειες.

Είχε κινηθεί και με όρους αξιακού σχετικισμού. Είχε εκβάλει σε αφέλειες. Και έτσι παγίδευσε τη συζήτηση των υπερασπιστών της πολυπολιτισμικότητας αν θέλετε, συχνά στον τρόπο της κυριολεξίας. Δεν λέγαμε τα πράγματα με το όνομά τους, τα λέγαμε λίγο πιο κομψά, τα λέγαμε λίγο πιο μεταφυσικά ή αφηρημένα και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να χάνουμε σε επιχειρήματα.

Στην πραγματικότητα όμως όταν ήρθε ο ηθικός φιλελευθερισμός, όταν πρωτοεμφανίστηκε το '95 και εδραιώθηκε το 2000 και βεβαίως με την εύνοια της 11^{ης} Σεπτεμβρίου αναδείχθηκε ακόμα περισσότερο, τι είπε; Είπε ότι δεν μπορούμε να είμαστε ανεκτικοί με όλους. Σωστά. Θυμίζω τη διοίκηση στο Λονδίνο.

Γιατί; Γιατί βεβαίως υπάρχουν κανόνες και υπάρχουν αξιακές προσδέσεις και αυτές ας φύγουμε από το ιδανικό της αυθεντικότητας, ας φύγουμε από την ιδέα ότι αναγνωρίζουμε τους πάντες επειδή είναι διαφορετικοί και ας πάμε σε κάτι λίγο πιο λογικό. Αρδεύεται από τη θεωρητική κληρονομιά του Πέτιτ και πολύ κάνει και τι λέει;

Εν ολίγοις λέει ότι χρειαζόμαστε γενικές αρχές ξανά για να δούμε ποιον ανεχόμαστε. Χρειαζόμαστε την αρχή της ελευθερίας στη μορφή του μη καταναγκασμού. Χρειαζόμαστε το ηθικό της ηθικής αυτονομίας και βεβαίως χρειαζόμαστε μια ηθική αυτονομία που να συνδέεται με το δικαίωμα στην επιλογή. Πολύ δύσκολα θα έλεγε κανείς ότι όλα αυτά δεν είναι σωστά.

Ναι, αλλά επιστρέφουμε σε μια θεμελιώδη συζήτηση ποιος βάζει τους κανόνες και ποιος βάζει τα όρια της αναγνώρισης. Το πολύ δύσκολα θα διαφωνούσες όταν αρχίζει και εξειδικεύεται με όρους πολιτικής πρακτικής και περνάει στη διαχείριση των δικαιωμάτων των εθνοπολιτισμικά διαφορετικών και δη των μεταναστών, δηλαδή περνάει στο πού δίνεις δικαίωμα στην αυτοδιακυβέρνηση και πού όχι, τι σημαίνει ακριβώς πολυεθνικό δικαίωμα, είναι για όλους το ίδιο;

Και τι συμβαίνει σε extreme ή σε radical θρησκευτικές –και το είπε πολύ καλά ο Γιάννης ο Πανούσης- θρησκευτικά επικαθορισμένες μειονότητες και πάει λέγοντας. Και τελικά δικαίωμα υπερεκπροσώπησης ναι αλλά όχι σε όλους.

Εν ολίγοις όταν άρχισε πλέον να εμφανίζει τις πρακτικές του συνδηλώσεις και ξανά λέω να νομιμοποιείται από την 11^η Σεπτεμβρίου και ότι ακολούθησε, όλη αυτή η ιστορία έδειξε και υπενθύμισε κάτι που έλεγε πάρα πολύ καλά ο Μάικλ Απλ, όταν έλεγε ότι εν πάση περιπτώσει και το έλεγε και ο Έντουαρντ Σαϊντ, αυτός δεν πρόλαβε να δει τη συζήτηση γιατί έφυγε, αλλά έλεγε ότι ναι, αλλά αν είναι να επιστρέψουμε σε αυτόν που ιστορικά δημιούργησε το πρόβλημα του ρατσισμού και του ελλείμματος στην αναγνωρισιμότητα για να το λύσει μάλλον κάπου κάνουμε κάτι λάθος.

Όταν του απάντησε μια ομάδα συντηρητικών διανοουμένων στις ΗΠΑ ότι μα εδώ είμαστε έθνος μεταναστών και εμείς ξέρουμε καλύτερα και εν πάση περιπτώσει ως έθνος μεταναστών ξέρουμε να συμβιβαζόμαστε και ξέρουμε να δομούμε με ορθολογικά κριτήρια την ανεκτικότητα, η ανταπάντηση ήταν η εξής. Ναι, είμαστε έθνος μεταναστών και όλοι ήρθαμε εδώ ως μετανάστες. Μόνο κάποιοι ήταν από πάνω από τα αμπάρια και κάποιοι ήταν αλυσοδεμένοι από κάτω. Δεν ήρθαμε όλοι με τον ίδιο τρόπο.

Η ιστορικότητα είναι πάντα εκεί και η ιστορικότητα θεμελιώνει την ιστορική έξη κυριαρχίας. Όπου το main stream group αναπτύσσει το δικαίωμα στην κυριαρχία. Και συχνά αυτό το δικαίωμα στην κυριαρχία μπορεί να νομιμοποιηθεί με αναφορές στο δίκαιο του αίματος και όχι στο δίκαιο του εδάφους.

Όταν όλα αυτά όμως συμβαίνουν στην πραγματικότητα και αποδομητικά και παραλυτικά για λόγους τους οποίους ανέπτυξε με πολύ συγκεκριμένα επιχειρήματα αναφορικά και με το ΑΕΠ και με την παραγωγικότητα κλπ. η κυρία Λυμπεράκη αλλά δεν θα επανέλθω και αποδομητικά όμως και παραλυτικά τι λες; Λες σε ένα κατά τεκμήριο παραγωγικό εργατικό δυναμικό ότι το καλύτερο που έχεις, όπως έλεγαν παλιά οι Γάλλοι κοινωνιολόγοι, το καλύτερο που έχεις να αντιμετωπίσεις ως όνειρό σου είναι η πραγματικότητα. Και η πραγματικότητα είναι αδιέξοδη.

Άρα μέχρι εδώ. Άρα στην καλύτερη πάρε το εισιτήριο και φύγε. Αν μείνεις όμως μέσα θα πάμε μέχρι εδώ. Το γιατί η Ελλάδα ανέπτυξε και ψήφισε πολύ γρήγορα ένα νόμο για την διαπολιτισμική εκπαίδευση που πραγματικά πατάει σε ότι πιο σύγχρονο για εκείνη την εποχή για το '96 και τελικά δεν εφάρμοσε σχεδόν τίποτα είναι ένα πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Ποια είναι η υπόθεση εργασίας και με αυτήν κλείνω για να πάω και στο φόνο. Η υπόθεση εργασίας είναι η εξής. υπάρχει συντηρητική παλινόρθωση; Νομίζω ότι υπάρχει συντηρητική παλινόρθωση και βεβαίως κανείς πρέπει να είναι προσεκτικός με όρους συντηρητικός-προοδευτικός αλλά εδώ είμαστε το Κέντρο Ερευνών Προοδευτικής Πολιτικής οπότε μου επιτρέπετε να είμαι πιο ευέλικτος με αυτούς τους όρους.

Ναι, υπάρχει συντηρητική παλινόρθωση, βεβαίως και είναι σαφής. Και πατάει σε μύθους οι οποίοι πατάνε σε στερεότυπα που ωστόσο εμφανίζονται ως αυτονόητα.

Και εδώ πάμε στον άλλο τρόπο, τον τρόπο του περιττού. Αν ο τρόμος επί κυριολεξίας είναι ένας ο τρόμος περί αιρετού είναι ένας δεύτερος πολύ πιο επικίνδυνος τρόμος. Ότι να μην κάνουμε το κάτι παραπάνω, να μην ρισκάρουμε μια γνήσια πολιτική ενσωμάτωσης που ξέρουμε πως μπορεί να γίνει. Ξέρουμε πως ακόμα και σε συνθήκες ή κυρίως σε συνθήκες καταγιστικής οικονομικής κρίσης ξέρουμε με τι εργαλεία μπορείς να ενσωματώσεις αν κάνεις γνήσια διάγνωση αναγκών, αν κατέβεις στο πεδίο, αν αντιμετωπίσεις την κοινωνική ευπάθεια ως κοινωνική ευπάθεια και όχι ως κάτι άλλο.

Άρα όχι με αναγωγή στο δίκαιο του αίματος. Αν τα κάνεις όλα αυτά φτιάχνεις μια κοινωνία στην οποία ή τουλάχιστον εν πάση περιπτώσει δεν αποτρέπεις το ενδεχόμενο μια κοινωνία να λειτουργεί ενσωματωτικά και λειτουργώντας ενσωματωτικά να μην πάθεις αυτό που πάθαινες επί πολλές δεκαετίες στη Θράκη. Μα τους απομόνωνες, μα τους περιθωριοποιούσες, μα δεν τους έδινες τη δυνατότητα ή την πρόσβλεψη σε κάτι καλύτερο ώστε να μην χρειαστεί να ακούσουν ποτέ το Χότζα.

Στο φόνο θα αναφερόμουνά μόνο στην υπόθεση του Τέο Βαν Γκογκ του σκηνοθέτη το 2005 στην Ολλανδία. Τον σκότωσαν επειδή

είχε σε μια ταινία του χαράξει σε ένα βασανισμένο σώμα διάστικτους στίχους από το Κοράνι.

Αυτό νομιμοποίησε ένα σκληρό αντιμεταναστευτικό ρεύμα με το εξής επιχείρημα. Μα πόση άλλη ανεκτικότητα η οποία μπορεί να εκβάλει σε αυτή την επικυριαρχία μιας μισαλλόδοξης θρησκείας κλπ.

Να το πω όμως λίγο ανάποδα; Ήταν ο μόνος ή ήταν η πρώτη ιστορία που με θρησκευτικούς ή μισαλλόδοξους όρους στην Ευρώπη της ανεκτικότητας, στην Ευρώπη της πολυπολιτισμικότητας κινηθήκαμε εναντίον του διαφορετικού; Έλεος, ούτε κατά διάνοια.

Άρα όταν ερμηνεύεις τους φόνους με τέτοιας τάξεως κριτήρια το πιθανότερο είναι να ξανασυμβούν εναντίον σου.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.